

Наталія ГРЕЧКО,
вчителька ЗОШ № 157 м. Харкова

Інтегрований урок у 4 класі

(Читання, "Я і Україна". Громадянська освіта, основи здоров'я)

Неодмінною умовою формування комунікативних компетентностей є виховання толерантності у взаєминах в полікультурному середовищі. Толерантність – це не лише необхідна особистісна риса, а й принцип взаємин у суспільстві, утвореному з неоднорідних складників.

Інтегрований урок, що пропонується, спрямований на формування таких комунікативних здібностей, як: уважність, стриманість, урівноваженість, дбайливість, почуття такту, емоційність, комуніка-

бельність, справедливість, оптимістичність, інтерес до людей, мобільність, доброзичливість. Ці здібності – ключ до розвитку комунікативної компетенції молодших школярів.

Тема. Духовні потреби людини.

Мета. Вчити учнів пізнавати свій власний внутрішній світ, вчити мистецтва досягнення внутрішньої гармонії і рівноваги. Дати поняття про духовні потреби, цінності людини.

Розвивати навички правильного, свідомого читання. Виховувати самоповагу, толерантний стиль поведінки. Вчити порівнювати, узагальнювати, робити висновки; працювати в групах.

Обладнання: друківані тексти казок Д. Бісет "Про калюжу і булочку з родзинками", "Струмочок", енциклопедії, матеріали тестів, матеріали центру "утилізації" злих думок і поганого настрою, художнє оформлення "Духовні потреби", "квітка" духовності, інтелектуальна "павутинка", фотокартка Матері Терези.

Тип уроку: конференція.

Хід уроку

1. Організаційний момент.

— Сьогодні у нас інтегрований урок: позакласне читання, "Я і Україна". Громадянська освіта, основи здоров'я — урок-конференція. Розмова піде про людину, про її духовну силу і красу. На конференції працюватимуть центри: 1. Енциклопедичний. 2. Літературний. 3. Дослідницький. 4. Аналітичний. 5. Центр "утилізації" злих думок і поганого настрою. 6. Мистецький.

2. Актуалізація опорних знань.

— Енциклопедичний центр готовий розпочати нашу конференцію. (Повідомлення дітей з енциклопедичних даних про походження людини).

— Слово дослідницькому центру. (Дослідницький центр проводив тестування родин про походження людини. Діти повідомляють результати своєї роботи).

Аналітичний центр узагальнює всю роботу: повідомлення енциклопедичного центру + повідомлення дослідницького центру + міфи, вивчені на уроках читання.

— Отже людство так і не дійшло якоїсь єдиної думки про своє походження.

— Згадаймо жінку, яку знає увесь світ. Хто це на фотокартці? (Демонструється фотокартка Матері Терези).

На уроках громадянської освіти ми не раз згадували цю жінку і її вислови про людське життя. Хто для себе у життя уже взяв якийсь вислів?

Настанови Матері Терези

- Життя — це можливість. Скористайся нею!
- Життя — це краса. Захопися нею!
- Життя — це мрія. Здійсни її!
- Життя — це виклик. Прийми його!
- Життя — це обов'язок твій насущний. Виконай його!
- Життя — це багатство. Не розтринькай його!
- Життя — це надбання. Борони його!
- Життя — це любов. Насолодися нею сповна!
- Життя — це таємниця. Пізнай її!
- Життя — це вмістилище лиха. Здолай усе!
- Життя — це пісня. Доспівай її до кінця!
- Життя — це боротьба. Стань борцем!
- Життя — це удача. Шукай цю мить!

Життя таке чудове — не змарнуй його! Це твоє життя. Виборюй його!

3. Робота за темою уроку.

— Сьогодні ми спробуємо пізнати, наблизитися до однієї з таємниць: що таке "Духовні потреби людини". Що потрібно нашій людській душі, щоб життя було щасливим, повним, піснею, мрією... На уроках з основ здоров'я ми з'ясували, що необхідно для фізичного життя людини. Нагадайте мені, будь ласка. (Повітря, вода, їжа, сонячне світло, тепло).

А зараз спробуємо провести віртуальний експеримент. Ви всі забезпечені природними умовами життя та всіма матеріальними благами (грошима, палацом з усім сучасним обладнанням, машинами, літаками та ін.) за однієї умови, що жити доведеться на безлюдному острові, без права спілкування з родиною, друзями, іншими людьми. Обдумайте в групах цю ситуацію. А через хвилину обговоримо ваші відповіді. (Робота в групах. Від групи виступає тільки один представник).

— Отже, людині потрібно щось більше, ніж існування фізичного тіла.

Аналітичний центр робить перший висновок: Спілкування з іншими людьми.

— Чому? (Потребує душа).

— Чи всі відчували свою душу? Де вона живе? Як відчували?

(Діти за власним бажанням діляться враженнями).

— Надаємо слово літературному центру. На сьогоднішній урок ми підготували для обговорення 2 казки. Почнемо з казки Д. Бісет "Про калюжу і булочку з родзинками". До речі, чи всі знають, що таке родзинки? (Словникова робота).

(Всі групи перед читанням ознайомлюються з проблемними запитаннями).

Кожна група отримує своє запитання.

1. Як ви гадаєте, в чому бачили щастя булочка з родзинками і калюжа?

2. Як почувалися булочка з родзинками і калюжа до приходу мами-качки з каченятами? Чому?

3. Чи згодні ви з думкою, що бути кому-небудь потрібним — це вже щастя?

4. Чи вдавалося вам почуватися щасливими від того, що робили що-небудь для інших? Наведіть приклад.

(Після першого сприйняття тексту дається 1 хвилина для обговорення. Виступи усіх груп).

Аналітичний центр запише наступний висновок: Бути потрібним іншим.

— Слово Дослідницькому центру.

— Другий тест, який ми проводили, це дослідження одного дня. Ми з'ясували, чи потребує наше внутрішнє "Я" таких звичних речей, як привітання з іншими людьми, поваги до старших, привітного ставлення до своїх друзів. Ось результати:

1. Діти нашого класу за один день привіталися

2. Поступилися місцем
3. Виявили увагу до інших людей
4. Утрималися від грубощів
5. Проявили грубість і нетактовність

Аналітичний центр робить висновок: Чемність, повага, простота, мудрість. (Толерантний стиль поведінки).

– Щоб продовжити нашу конференцію, надаємо слово Літературному центру.

(Друга казка для обговорення "Струмочок". Ознайомлення з проблемними запитаннями).

Перше сприйняття змісту казки. Читає учень з літературного центру. Проходить обговорення в групах проблемних запитань. Виступи від груп.

Аналітичний центр робить висновки: Чистота думок, душі.

– Чому думки повинні бути чистими? (Версії: Забруднення Всесвіту. Поганий вплив цієї енергії на інших людей. Погані думки – погані вчинки).

– На уроці основ здоров'я у нас виникла ідея – створити центр "утилізації" злих думок і поганого настрою.

– Всі творіння природи прекрасні. Природа створила стрімкі ріки, глибокі моря, високі гори, розкішні дерева, чудові квіти, безмежні луки, різноманітний тваринний світ. Але вершиною творіння є людина. І найбільшою цінністю людини є душа. Прислухайтесь до своєї душі і відчуйте ніжне, приємне почуття. Відчули? Це почуття любові. Чи потрібна нам любов?

Аналітичний центр продовжує записи: Любов.

4. Підсумок уроку.

Обмін досвідом. (Лунає спокійна, ніжна мелодія). У кожній групі є пелюсточка. Кожен з вас зараз згадає моменти, коли ваш внутрішній світ переповнювався радістю, щастям. Ви відчували його поширення на весь Всесвіт. Згадайте обставини, за

яких ви це відчули, які вчинки, дії подарували вам ці прекрасні відчуття? Запишіть. І розквітне наша квітка "Духовних потреб". Потім ми її помістимо в центрі "Закони розвитку Всесвіту" і будемо обмінюватися досвідом.

– Ось робота Мистецького центру. Вони з батьками створювали плакат "Духовні потреби людини". Прекрасна робота, на мій погляд. А що скажете ви? (Вислуховуються думки дітей).

– Слово Аналітичному центру.

На матеріалі сьогоденного уроку можна зробити такі висновки про духовні потреби людини:

1. Спілкування з іншими людьми.
2. Бути потрібними іншим.
3. Толерантний стиль поведінки.
4. Чисті думки, щоб душа була чистою, а вчинки добрими.
5. Любов.

Пошук продовжимо...

5. Домашнє завдання.

– Живіть за таким правилом: "Не робіть людям того, чого самі не хотіли б отримати". Бо все повертається сторицею.

Література

1. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : СПД "Цудзиневич Т. І." – 2007.
2. Богуш А. М. Духовні цінності в контексті сучасної парадигми виховання / А. М. Богуш // Виховання і культура. – 2001. – № 1.
3. Фасоля А. М. Особистісно-зорієнтоване навчання: цілепокладання, рефлексія, оцінка / А. М. Фасоля // Українська мова та література. – 2004. – № 7. – С. 2–9.
4. Маркова Л. І. Храми нашої душі: виховання моральної, духовної культури учнів / Л. І. Маркова. // Історія та правознавство [науково-методичний журнал] – Харків : Основа. – 2003. № 25. – С. 22–23.
5. Шумра Л. Л. Загальнолюдські моральні цінності як основа духовного виховання / Л. Л. Шумра // Рідна школа. – 2004. – № 6 (893). – С. 28–30.